

Ismét új irányítás alatt a Rádiózenekar

„Minél több alkalmuk legyen a muzsikuskoknak pódiumra ülni”

Különlegesen képzett együttesnek tartja a Rádiózenekart Kovács János, melyet a korábbi években is örömmel dirigált. Nemcsak a szakmai felkészültség, hanem a társaság miatt is. A karmester 2014 augusztusától veszi át az együttes irányítását, s a megbízatása 2015. július 31-ig szól, ezt követően döntenek majd a folytatásról. Kovács János úgy látja, szép programokat tartalmaz a következő esztendő, azt viszont sajnálja, hogy kevés a fellépés.

■ Már részt vett a következő szezon kidolgozásában?

– Nem, hiszen az évad teljesen készen van, az együttes vezetése már mindent alaposan előkészített, megtervezett.

■ Mennyiben kezdődik most egy új korszak?

– Nem gondolom azt, hogy velem bármilyen új korszak kezdődne a zenekar életében. Ez csupán egy átmeneti helyzet. Bár igazán behatóan nem követtem figyelemmel az együttes életét az elmúlt években, azt tudom, hogy Vajda Gergely személyében kiváló, remekül felkészült szakember állt a zenekar élén. Annak, hogy én most váltom őt, egyetlen oka van: a nemzetközi karrierje miatt kevesebbet tudott itthon tartózkodni, mint ami a zenekar szempontjából ideális lett volna. De folytatja a munkát a társulattal, a zenekar első vendégkarmestereként.

■ Pedig az együttes bányatott sorsú volt az utóbbi esztendőben, rájuk férne már egy új időszak...

– Most kezdem az ismerkedést, a helyzetek áttekintését, már megbeszéltem a zenekar vezetésével a találkozókat. Szerencsére azonban az együttest jól ismerem, hiszen már harmincöt esztendővel ezelőtt is koncerteztem velük, az utóbbi években pedig egyfajta rendszerességgel fordultam meg náluk. Bármikor nagy örömmel mentem a Rádiózenekarhoz muzsikálni, mert amikor egy hangversenyre készülök, tele vagyok szorongással, de ennél az együttesnél mindig megnyugodtam. Különlegesen képzett együttes, kiváló kottaolvasási képességgel. Szívesen dolgozom hát velük, inkább csak amiatt aggódtam, hogy megfelelő lesz-e a feladatra. Ezért is vállaltam egy esztendőre, ami kicsit próbaév is mindkét fél számára. Úgy gondolom, a Rádiózenekar hanyatttársa, sorsa sajnos a korábbi esztendőkhöz sem azon múlott, milyen karmester irányította, hanem azon, hogy a fenntartónak volt-e rá elég pénze. Nem tudom, hogy jelenleg milyen a helyzet, de ebbe beleszólásom sincs különösebben.

■ Talán abból is fakad mindez, hogy ennek az együttesnek is újra kell fogalmaznia a feladatait, meg kell találni a helyét, funkcióját a mai zenei világban.

– Amikor fiatal voltam, akkor a Rádiózenekar tökéletesen megrajzolt profillal rendelkezett. Lehel György vezetése alatt teltház-as bérletsorozatokat rendeztek, s a kortárs zene apostolainak számítottak. Kottaolvasás terén képzettségük mindig meghaladta a többi zenekarét. Rendszeresen vették fel a modern műveket, s a „Z” felvételeknek köszönhetően egy énekesgárda, hogy meg lett örökítve a teljesítménye. Jelentős produkcióik születtek. Nem ezt sírom vissza, de azt láttam, Vajda Gergely izgalmas utakat talált, nagyon jó, hogy folytatja a munkát az együttesrel, és nagy öröm az is, hogy Vásáry Tamás egykori, nagy sikerű sorozata ismét felhangzik. Egyetlen gondom van csak, úgy vélem, kicsit kevés a koncertek száma. De hozzáteszem, még nem tájékoztam mindenről.

■ Hogyan tovább?

– A zenekar sorsán úgy vélem, két dolog változtatható. Ha stabilizálják a helyzetét a létszámot és a működését tekintve, s ha ez a

rangjuknak megfelelő stabil honoráriummal is jár. Most úgy érzem, hogy a munkájuk az évi nyolc-tíz koncerten kívül elsősorban a felvételekre korlátozódik. Ami szép és nemes feladat, de ugyanilyen horderejű lenne, ha több fellépést kapnának. Hiszen nemzetközi rangú együttesről van szó, nem is beszélve a Rádiókórusról. Pusztán a nevük említése be kellene hozza a közönséget.

■ Ön is sokat tud tenni azért, hogy a muzsikuskok jobban érezzék magukat.

– Reméljük, hogy így lesz, s már a nyitókoncertünk is maga a gyönyör, olyan kiváló a programja. Nem bánom, hogy nem nekem kellett tervezni a szezont, mert amikor a Rádió vezetésével beszélgettünk a következő szezonnál, megkérdezték, volnának-e ötleteim. Én azonban minden zenét annyira szeretek, hogy nagyon nehezen válogatok. Bárhol dolgozom is, mindig megkérem, találják ki nekem a műsort, mert akármit is választok eszembe jut egy jobb, s egy még izgalmasabb darab... A következő szezonban tényleg kiváló művek hangzanak el, s nagyon örülök, hogy fellép Vásáry Tamás és Vajda Gergely is.

■ Három együttesről van szó a Rádiónál, és sok összefonódási pont. Úgy tudom, hogy a másik együttes élén is vezetőcsere történik.

– A gyerekkorban már megtörtént a váltás. A Rádiózenekart pedig valóban Pad Zoltán veszi át ősztől. Ismerem őt, még Debrecenben dolgoztunk együtt. A kórusnál is azt tudom mondani, hogy az lenne jó, ha egyszer visszaállítanák az eredeti létszámot. Ennél csodálatosabb énekkar kevés van a világon, kiváló a kottaolvasó készségük, zeneiségük. És sajnos, arra vannak kényeszerítve nagyobb volumenű darabok előadásakor, hogy kiegészítőket hívnak. A Rádió vezetése úgy vélem nem méri fel, hogy milyen elképesztő értéket képvisel a két együttes. Nemcsak leendő vezetőként mondom ezt, hanem azért, mert már vendégként is ez volt a véleményem. Stabilabb környezetben kellene működniük. Ennek nyilván anyagi oka van... Nem is kritikának szánom mindezt, inkább csak egy

óhajnak, hogy bárcsak visszatérnének azok az idők, amikor mindegyik együttesben teljes volt a létszám!

I Az együttesek lényeges feladata a közreműködés a Budapesti Wagner-napokon. Bővül emellett vezetése alatt további operákkal a sor?

– Nem, hiszen úgy vélem, a Rádiózenekar zenedráma iránti igénye a Wagner-napokkal teljesen kielégül. Persze, fontos, hogy játszanak operát is, mert az visszahat a szimfonikus játékra is.

I Milyen műhelymunkát tervez az együttesel?

– Az igazság az, hogy én a műhelymunkát, mint elvont fogalmat nem nagyon szeretem. Nálam ez egy-egy produkció kapcsán mérülhet fel. Az első koncerten Bruckner, Bartók hangzik fel, s mindkettő másfajta felkészülést igényel. A mániám pedig az, hogy ehhez megfelelő típusú próbák szükségeltetnek. Persze, a vonósok tartanak majd szólampróbát, de semmi új nem történik. Akkor lesz pozitív a folyamat, ha értelmesen tudok próbálni. Ha adekvát előadás születik. Márciusban Bach h-moll miséjét adjuk elő, ahhoz biztosan nagy előmunkálatok kellene. Fontos, hogy előre felkészüljünk. Szóval, számomra úgynevezett „műhelymunka” nem létezik, az egyes darabokra kell speciálisan felkészülni.

I Sok zenekarral dolgozik. Hogyan látja, miben változott az utóbbi időben az együttes hangzása, repertoárja?

– Vajda Gergely jó irányba vitte az együttest, hiszen a népszerű szimfonikus zene mellett sok kortárs darabot is műsorra tűzött. Ehhez nem nagyon lehet mit hozzá tenni. Igazán csak az lenne lényeges, hogy minél több alkalmuk legyen a muzikusoknak pódiumra ülni. Megfelelő válogatás kell, hiszen kortárs zenét játszani igazi miszsió, de szükség van a szélesebb repertoárra is. De a Rádiózenekar mindig sokféle műfajt játszott. Azt kicsit hiányolom, hogy nevesebb karmestert nincs mód meghívni... Pedig most, amikor elhunyt Claudio Abbado, eszembe jutott, hogy – tudomásom szerint – az első magyarországi fellépése a Rádiózenekarral volt, a Zeneakadémián. Elképesztő produkciót hallhattunk. Most azonban ez a kevés koncert nem ad lehetőséget más művész meghívására. Arról nem is beszélve, hogy a VI-os stúdiónál nem hiszem, hogy van rosszabb akusztikájú terem az országban. Csoda, hogy az együttes ilyen próbateremben is ilyen jó szinten tud játszani. Hozzá lehet szokni, de nem ideális. Próbálok egyébként a dirigensi nimbuszt némiképp letörni, hogy az együttes ne legyen karmesterfüggő. Mindig azt mondogatom, ha hallgatják egymást, sokkal többet megtudnak a darabról, mint ha csak a karmesterre bízzák magukat.

I Mennyire jut ideje az együttesre az Operaház mellett?

– Kivételezett helyzetben vagyok, hiszen a főigazgató engedélyezte, hogy még egy évet kapjak közalkalmazottként a dalszínházban. Így az Ybl-palotában utolsó mohikán lettem, ahogy azonban betöltöttem a 63. évemet, akkor közös megegyezéssel nyugdíjba megyek. De kötünk egy négy esztendőre szóló szerződést. Remélem, az operai tevékenységem mellett lelkiismeretesen el tudom látni az összes tennivalót, ami a Rádiózenekarnál betöltött pozícióval jár.

I Úgy látom, hogy mostanában a dalszínház mellett több együttesel is dolgozik, például a Nemzeti Filharmonikusokkal...

– Nagyon örülök, hogy évente kapok meghívást a NFZ-től, szívesen dolgozom velük és a jelentősebb vidéki együttesekkel is. Mind elképesztő módon fejlődtek az elmúlt évtizedekben. Élvezem a koncerteket, de számomra az az egészséges, hogy operát leginkább a dalszínházban dirigálok. Olyan sok mű van, amit még nem vezényelhettem! Ha még kilenc életem volna, az is kevés lenne, hogy mindent dirigáljak, amit érdekesnek tartok. Bár a kortárs darabokra nehezebben veszem rá magam, kötelezőnek tartom. Szükség van ugyanis az egyensúlyra. Nem szakosodni kellene, hanem mindenre foglalkozni!

R. Zs.

„Mindenkiben jónak kell lenni”

Strausz Kálmán hangzásról, sokszínúségről, kórusról

Opera, német romantikus dalok, s persze Kodály és Bartók művei is rendszeresen felhangzanak a Honvéd Férfikar egyre sokasodó fellépésein. Hagyományos koncertjeik mellett az MTA Dísztermében indított bérletsorozatuk is hatalmas siker, rendszeresen énekelnek az Erkel Színházban és nagy tetszést arattak az iskolákban rendezett, interaktív énekóráik. Az együttes – amelynek vezetését négy esztendővel ezelőtt, 2010 márciusában vette át Strausz Kálmán – egyedülálló művészi teljesítményéért tavaly elnyerte a Magyar Örökség-díjat is. A Honvéd Férfikarnál folyó munkáról és a folytatásról Strausz Kálmán beszélt.

I Egy korábbi, kórusokról szóló összeállításban azt nyilatkozta, hogy amikor átvette a Honvéd Férfikart, nem akart mindent megváltoztatni. Jól ismerte az együttest, tisztában volt az erőnyeivel, csak a reper-

toárt kívánta némileg átalakítani... Arról beszélt, ahhoz, hogy nőjön a koncertszám, másbóvá kell helyezni a hangsúlyt.

– Így igaz, s úgy vélem, a „szomorú zene”, azaz a klasszikus repertoár felé kell halad-

nunk. Amikor ugyanis átvettem az együttest, akkor főleg crossover darabokat adott elő a leggyakrabban. A férfikar hatvan éves születésnapján koncertjének programjából is fájón hiányoztak Bartók és Kodály művei. Persze, ez nem jelenti azt, hogy most csupán ennek a két zeneszerzőnek a darabjait énekeljük, hiszen egyre sokszínűbbé válik a repertoárunk. Ahhoz, hogy érzékelhető legyen a változás, szükség volt némi időre, hiszen egy ekkora társulat olyan, akár egy nagy és lassan forduló tankhajó. De mióta átvettem az együttest, azóta jelentős az irányváltás...

I A koncert-kalendáriumukat böngészve azt látom, hogy nagyon sokféle kompozíciót tartanak műsoron, s emellett színházban, operaelőadásokban szerepelnek, s készülnek lemezeik is.